Mapes de Patrimoni Cultural

Diputació Barcelona

Viladomat

Capolat

Ubicació

Comarca:	Berguedà
Lloc/Adreça:	Des de la carretera de Sant Llorenç i un cop passat el trencant que porta a l'Ajuntament de Capolat, cal agafar la propera pista a l'esquerra. La casa es troba sota mateix de la carretera.
Emplaçament	Està situada en l'ampla carena que tanca la riera del Portet per la banda de ponent. Queda enlairada respecte les terres de conreu.
Alçada:	1022

Coordenades:

Latitud:	42.09565
Longitud:	1.79759
UTM Est (X):	400568
UTM Nord (Y):	4661096

Classificació

Número de fitxa	08045 - 175
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Medieval Modern Contemporani Popular
Segle	XIV-XX
Estat de conservació	Bo
Protecció	Inexistent
Tipus de protecció:	Inexistent
Accés	Fàcil
Ús actual:	Residencial
Titularitat	Privada
Titular:	001101100DG06A0001ZA
Autoria de la fitxa	Pol Navarro Costa - Societat d'Arqueologia del Berguedà
Data de registre de la fitxa:	dj., 07/04/2022 - 16:39

Descripció

Es tracta d'un edifici de planta trapezoïdal fruit de diferents ampliacions. L'edifici principal consta de planta baixa, planta pis i golfes amb una distribució interna irregular guiada per les estructures preexistents i per la configuració geològica de l'indret. La coberta és de dos vessants amb el carener de nord a sud, en la meitat nord de l'edifici, i d'un sol vessant inclinat cap el sud en l'ampliació meridional.

Pocs metres al nord-oest de la casa es troba un clos on s'engloba el corral de les ovelles i la pallissa tradicional, més a ponent es troba l'era. Al sud-est hi ha una pallissa de nova construcció.

De l'estructura de l'edifici, en destaquem:

Els murs de tenen un gruix de 80 cm i el seu parament està format per pedres desbastades, irregulars, i disposades seguint certa voluntat de filada. L'ampliació del XVII-XVIII té murs de 60 cm de gruix formats amb pedres irregulars en forma i mida. L'ampliació del segle XX té uns murs formats per pedra sorrenca de diferent forma i mida amb un gruix de 45 cm, actualment està arrebossat.

A l'edifici original es troben cantoneres tallades a cops de maceta en peces rectangulars de mida semblant als carreus del mur. L'ampliació del segle XVII-XVIII té les cantoneres força irregulars de mida més gran que en l'anterior fase. L'ampliació del segle XX està construïda amb cantoneres de maó massís.

En l'edifici primitiu, les úniques obertures originals que es conserven són les espitlleres de la planta baixa. En l'ampliació del segle XVII-XVIII han estat molt modificades. La porta d'entrada està situada en el mur de ponent, té la llinda plana , de fusta, amb arc de descàrrega, la doella lleugerament esbiaixada obrint cap l'interior, l'intradós és pla de fusta; les finestres de la primera planta també han estat modificades, tenien llinda de pedra i s'han substituït per llindes de fusta; una sola finestra de les golfes té llinda i muntants monolítics de pedra.

Els sostres de planta baixa han estat molt modificats, en molts indrets es veuen cairats de fusta amb encadellats; originalment estaven fets amb cairats quadrejats amb revoltó de guix encofrat i rajoles al damunt. A la planta pis també hi ha modificacions, es troben cairats quadrejats i troncs pelats amb revoltó de guix amb rajola al damunt; l'excepció està sobre l'habitació de l'hereu, on queda l'enguixat al descobert.

La coberta és de teula àrab a dos vessants en l'edifici que engloba l'original i l'ampliació del XVII-XVIII. La carenera de nord a sud segueix l'orientació del mur de ponent de la primitiva construcció, dos cavalls d'est a oest, seguint l'orientació del mur meridional de l'edifici antic, actuen de suport de les corretges paral·leles a la carenera, l'entramat de llates per canal culminen l'estructura de suport de les teules. En l'ampliació del segle XX, la teulada és d'un sol vessant amb inclinació cap el sud.

Observacions:

De Viladomat en destaquem nombrosos elements arquitectònics:

-Forn (segle XVIII) constituït per una boca quadrada, protegida per una portella de ferro actual i un ampli ampit de pedra. A sobre de la boca s'hi disposa una mena de llinda de descàrrega, de 130 cm de llarg, feta amb blocs de pedra a plec de llibre. La caixa interior és de planta circular coberta amb cúpula de pedra i teulís a la part central.

-Fogons (segles XVII-XVIII) constituïts per un bloc de pedra massissa, d'una peça i forma trapezoïdal, té dos focs equidistants de diferent mida: el de l'esquerra presenta una obertura circular de 16 cm de

diàmetre i el de la dreta, de 20 cm.

-Boca de forn (1765) amb forma d'arc de mig punt picada en un bloc monolític de pedra sorrenca, en el muntant oest té gravada la data de construcció: *1765*. El cos del forn ha desaparegut.

-Teiera (segle XIV?). Es tracta d'unes obertures de format rectangular, fetes amb lloses distribuïdes de la següent manera: ampit: dues lloses planes de 30 cm d'ample; muntants: tres lloses equidistants, disposades longitudinalment i en vertical, recolzades sobre la cara llarga; llinda: una llosa rectangular disposada horitzontalment. Sembla que originalment aquestes obertures estaven tapiades per la part exterior, constituint unes fornícules dedicades a teieres, fet abonat per la sutja observable a l'interior.

-Rajola (segle XVIII) del terra de les golfes, presenta en el seu centre un ornament format per incisions radials que omplen un arc de circumferència de 19 cm de llarg en l'arc i 11,2 cm de radi. Tot plegat recorda les estries d'un mol·lusc marí.

Història

En la baixa Edat Mitjana era coneguda com a mas Salau i com a tal surt esmentada l'any 1372; el 1342 es documenta ja un tal "Pere de Salau" com a testimoni en un sotsestabliment d'un tros de terra anomenada el Regatell. El 11 de març de 1502, Macià Salau que era fill i hereu de Jaume de Salau, habitants de Cardona i que eren els amos del mas de Salau de Coforb, venen el seu mas a Pere Viladomat de Vilada pel preu de 40 lliures. Seran aquests Viladomat els que acabaran donant el nom al mas Salau per Viladomat.

L'anàlisi de l'edifici ens senyala els següents moments constructius:

Segle XIV: La casa sembla estar definida per una estructura d'un sol cos de planta trapezoïdal que constaria de planta baixa, primera planta i golfes. Dona la impressió que el mur meridional ha estat remodelat a causa d'un possible esfondrament. No és possible determinar l'ús de la planta baixa i la planta pis a causa de les reformes posteriors; les golfes sembla que originalment o bé per una reforma molt antiga tenien una estructura de pallissa amb la façana sud oberta. Aquest espai ha estat conegut fins l'actualitat com "la presó". Probablement fou una torre o casa fortificada.

Segle XVII-XVIII: s'amplia la casa per la banda sud i oest amb una construcció en forma de L que envolta parcialment l'edifici preexistent. Així, la casa queda definida per dos cossos orientats de nord a sud. S'integra la primera estructura aprofitant els murs que queden en l'interior com a parets mitgeres.

Ara, la planta baixa queda dividida en quatre estances: el distribuïdor amb l'escala adossada al mur mitger, inicialment, és també el pastador. Sota l'escala hi trobem un forn de pa que té una boca amb llinda plana; en aquest nivell d'anàlisi no és possible determinar els usos de les restants estances, possiblement, avançat el segle XVIII es converteixen en estables.

A nivell de planta pis trobem l'àmbit destinat a sala, està situat a l'angle sud-est, té els fogons, el forn i el foc adossats al mur meridional; l'habitació de l'hereu ocupa l'àmbit de l'antiga construcció; la resta es divideix en habitacions, la del nord-oest té una petita capella que l'anomenen de la verge.

Segle XX: s'amplia la casa cap el sud amb una construcció adossada conservant la mateixa amplada de l'edifici.

A planta baixa s'aprofita el desnivell d'un marge en aquest indret, es divideix l'espai amb un mur mitger. L'àmbit sud-est es divideix al mateix temps en dos nivells, a planta baixa es troben les corts, a la planta superior uns estables amb accés des la planta baixa de la casa. L'àmbit sud-oest té un sol volum, mitjançant

un pilar central i envans es crea una compartimentació dedicada a estables de cavalleries.

A la planta pis es divideix l'espai en tres cossos mitjançant envans: en el central es troba la sala; en l'oriental es troba l'habitació de l'amo i les comunes, una d'elles amb accés només des de l'habitació de l'amo; en el cos de ponent dues habitacions. L'agregació del cos sud suposà una modificació dels espais interiors de l'edifici preexistent, així la sala principal passava a situar-se en l'estança central d'aquest afegit; també comportà la desaparició del forn del segle XVIII. A finals del segle XIX principis del XX es degué construir el paller a la banda nord-oest de la casa, amb un baluart que delimitava el corral de les ovelles al davant. A finals de segle es construeix la nova pallissa a l'est de la casa.

Bibliografia

BOLÒS, Jordi (2006). Diplomatari del monestir de Santa Maria de Serrateix. Segles X-XV. Fundació Noguera, Barcelona.

CORTÉS, Maria del Agua (2018). La Masia a la Catalunya Central. Evolució, tipologies i espais. FARELL

CASACUBERTA, A., CUNILL, J., SÁNCHEZ, J. (2022). Història dels masos del Municipi de Capolat. Inèdit.

CUNILL, Jaume (2020). Els primers cognoms del Berguedà. Inèdit.

SOCIETAT D'ARQUEOLOGIA DEL BERGUEDÀ (2004). Inventari i Catalogació del Patrimoni Cultural moble i immoble del Municipi de Capolat. Inèdit.

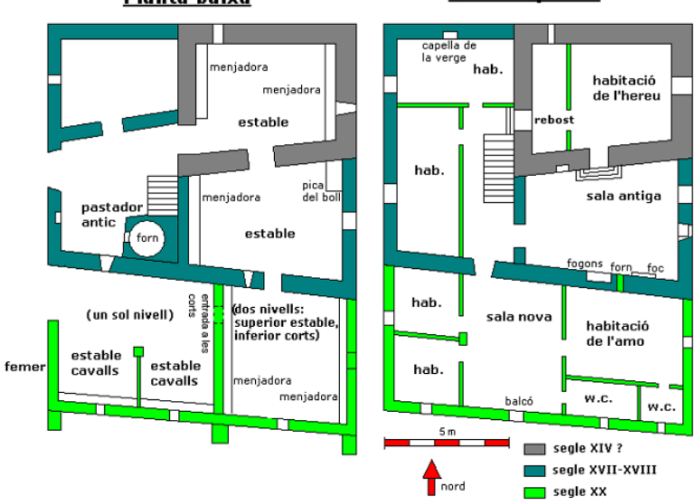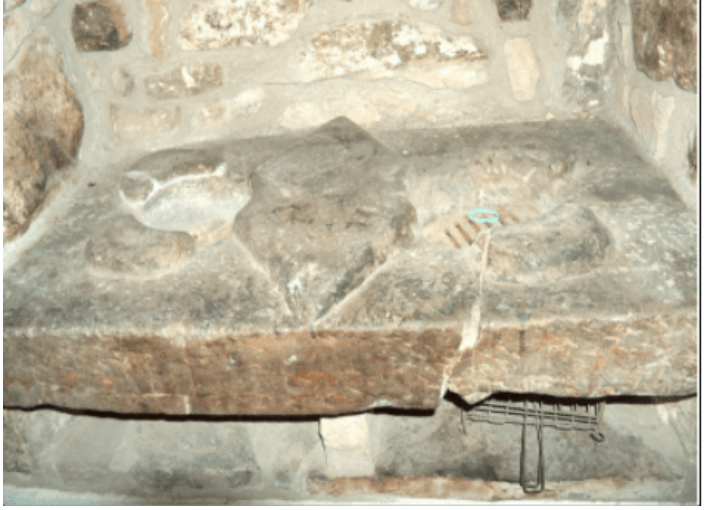
Planta baixa
menjadora
menjadora
estable
pastador antic
forn
menjadora
pica del boll
estable
(un sol nivell)
entrada a les corts
(dos nivells: superior estable, inferior corts)
femer
estable cavalls
estable cavalls
menjadora
menjadora
capella de la verge
hab.
habitació de l'hereu
rebost
hab.
sala antiga
fogons
forn
foc
hab.
sala nova
habitació de l'amo
hab.
balcó
w.c.
w.c.
5 m
nord
segle XIV ?
segle XVII-XVIII
segle XX